

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Αρχ-Αντ-

Δελεβορίαν

Αδων. Κυριακή

26 Μαρτίου 1998.

Κυριοτατίε, φίλτατε αδελφέ,
Είμαι βέβαιος πως δει δα' ἔχεις τὸν
αἰσθητοῦμετο χρόνο γὰρ τέτοιου εἴδους
διαβάσματα καὶ γὰρ τὴν σχετικὴν
εὐνομένης. Τὰ κείμενα αὐτὰ οὐ
ἐσωματῶν διαμαρτυροῦν εἰς τοὺς
τὴν ἀποδοτικότητα μου καὶ οὐφει-
τάσχω σὲ σταθερῶς εἰς τὴν
συμπίπτει τὴν ἀποφασιστικήν.

Σὲ προσοφῶ παραμένοντας
ἐν ἐνδομῇ γὰρ αὐτὴ "ὠπτασιαί"
ἐκδιώκεις.

"Αγγελο

Γιὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων

- 1989 -

Τὸ Πνεῦμα καὶ τὸ Σῶμα, δύο ἔννοιες μέ πλούσιο εἰκαστικὸ ἀντίβαρο καὶ ἀκόμα πλουσιότερο ποιητικὸ ἀπόθεμα, ἐκπέμπουν ἔτσι καὶ ἄλλοιῶς τὰ ἀπαραίτητα ἐρεθίσματα γιὰ ποικίλες ἐκθετικές προσεγγίσεις, ὅπως αὐτές ποὺ ἐπιχειροῦνται στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο καὶ τὴν Ἐθνικὴ Πινακοθήκη μέ ἀφορμὴ τὴν ἀναβίωση τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἰδέας. Περισσότερο ὅμως ἀπὸ τὸ ὁργανωτικὸ πρόσχημα, τὴ μουσειακὴ δηλαδή παράθεση ἑνὸς ἐντυπωσιακοῦ συνόλου μέ "ῥαῖα ἔργα", οἱ δύο αὐτές ἔννοιες καθὼς καὶ ὁ συνειρμικὸς τους συσχετισμὸς προκαλοῦν ἀβίαστα μιὰ ἀλυσιδωτὴ σειρὰ νοητικῶν ἀντιδράσεων, ποὺ ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα πέρα ἀπὸ τὰ "ῥαῖα λόγια" σὲ κάποιες σκέψεις πικρές.

Τὸ Σῶμα καὶ τὸ Πνεῦμα συναρθρῶνουν ὥς κύριες συνιστώσες τὸ πολύπλοκο φαινόμενον τοῦ Ἀνθρώπου, ὅπως ἀκριβῶς ἡ ὕλη καὶ ἡ ἐνέργεια συνθέτουν τὴ θαυμαστὴ πραγματικότητά τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Ἡ διαπίστωση αὕτη καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς ὀφείλεται στὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα, ἡ ὁποία κατόρθωσε νὰ συλλάβει τίς βασικὲς ἀνάγκες τῆς ὑπαρξῆς σὰν ἀξίες διαχρονικὲς, νὰ τίς ἀποσπᾷ μέσα ἀπὸ τὰ φίλτρα τῶν θεωρητικῶν γενικεύσεων, νὰ τίς ἐκφράσει

μέ τῇ νοητικῇ εὐαισθησίᾳ τῆς ἐπιγραμματικῆς διατύπωσης καί νά τούς προσδώσει τό κῦρος τῶν ἀποκρυσταλλωμένων ἀρχῶν. Ἀπό τότε, καί μέ μιᾶ θεαματικῇ ἐπιμονῇ, ἡ σύμμετρη ἀνάπτυξη τῶν πνευματικῶν καί τῶν σωματικῶν ἰδανικῶν ἐξακολουθεῖ νά συγκαταλέγεται στίς παραμέτρους τῆς ἐξελικτικῆς διαδικασίας καί νά ἐγγράφεται ὡς αἷτημα μέ καθολική ἰσχύ ἀνάμεσα στούς πρωταρχικούς στόχους τῆς Παιδείας, παρὰ τή συνεχή ἀνάπτυξη τοῦ ἱστορικοῦ ὁρίζοντα σέ ὅλο καί πιά διευρυμένους χώρους, τούς συνεχεῖς ἀναπροσανατολισμούς τῶν ἱστορικῶν προοπτικῶν μέ ὅλο καί πιά γοργούς ρυθμούς.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀποτίμηση τῶν σωματικῶν καί τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἡ ποσοστιαία τους σχέση, καθώς καί τά ποιοτικά καί ποσοτικά τους μεγέθη, ποικίλλουν κατὰ ἐποχές, ἀνάλογα μέ τίς ἐκάστοτε ἐπιταγές τῶν κοινωνικῶν δεδομένων, μέ τίς ἀντανakλάσεις τους πάνω στήν εὐαισθησία τῶν συνειδήσεων καί στήν προβληματική τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Ἐνῶ δηλαδή κατὰ τήν περίοδο τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ἡ αὐξουσα ὑπερτίμηση τῶν σωματικῶν ποσοστῶν ἀγγίζει συχνά τά ὅρια τῶν ἐκφυλιστικῶν τάσεων, ἡ μεσαιωνική περίοδος δέν βλέπει στό σῶμα παρὰ ἕναν παράγοντα δεσμευτικό γιά τίς ἀπαιτήσεις τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν. Ἡ ἀναγκαστικά κρυφή καί ἀνομολόγητη λατρεία τοῦ σώματος, συσσωρεύοντας ἀποθέματα τύψεων καί τραυματικῶν ἐμπειριῶν, προκαλεῖ βέβαια πιέσεις μέ ἐκρηκτικές ἐνίοτε διαφυγές, τίς ὁποῖες καμιά μοναστική ἐκτόνωση δέν μπορεῖ νά ἀπαλύνει. Ὅσο κι ἂν φαίνεται περίεργο, ἡ βυζαντινὴ ὁρθοδοξία, δοξάζοντας τήν ἰσοτιμία τῆς ἀνθρώπινης καί τῆς θεϊκῆς ὑπόστασης τοῦ Σωτήρα, θά σταθεῖ κάπως ἀνεκτικότερη ἀπέναντι στή σωματική ἰδέα γιά νά ψάλλει μέ τρυφεράδα καί ἀνθρωπιά τόν Ἐπιτάφιο Θρῆνο· γιά νά ἀποκατασταθεῖ, ὥστόσο, ἡ ἰσορροπία ἥπρεπε νά

φθάσει ἡ ὥρα τῆς Ἀναγέννησης, μέ τῇ δικῇ της σκέψῃ, τῇ δικῇ της Τέχνῃ καί τό δικό της ἥθος, κυρίως ὅμως ἔπρεπε νά φθάσει ἡ ὥρα τοῦ Διαφωτισμοῦ. Ἀπό τότε καί μέ ρυθμούς παράλληλους πρὸς τὰ ἀπελευθερωτικά κινήματα ἐκείνων τῶν καιρῶν, μέ μιὰ ἐπιμονή ὁμολογῇ πρὸς τό διεκδικητικό κλίμα τῆς βιομηχανικῆς ἐπανάστασης, θά ἀρχίσει ἡ σταδιακὴ ἀμφισβήτηση πού θά κλονίσει ἐν τέλει τὸν παρὰ φύσιν δυϊσμό καί θά ἄρει τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Πνεύματος ἀπὸ τό Σῶμα, ἀποκαθιστώντας τὴν ἐνδότητα πού εἶχε ὁραματιστεῖ ὁ ἀρχαῖος ἐλληνικὸς κόσμος.

Ἄν ἡ περίοδος ἀπὸ τό δεύτερο μισό τοῦ 19ου αἰῶνα καί μετὰ, καλλιεργώντας τό αἷτημα τῆς ἀναβίωσης τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, φάνηκε νά διαπνέεται ἀπὸ μιὰ τάση ἐπιστροφῆς στὶς καταξιωμένες ἀρχές τῆς ἰσοτιμίας μέ μιὰ διδθεση ἐξισορρόπησης τῶν πνευματικῶν καί τῶν σωματικῶν συστατικῶν τῆς ὕπαρξης, ἡ πραγματικότητα τοῦ 20ου αἰῶνα δύσκολα θά μπορούσε νά πεῖ κανεὶς ὅτι δικαίωσε τίς προσδοκίες αὐτές. Ὁχι μόνο γιατί ἀνεξαρτοποίησε τὸν ἀθλητισμὸ ἀπὸ τό εὐρύτερο σῶμα τῆς παιδείας γιὰ νά τὸν μεταυσιώσει σταδιακὰ σ' ἓνα σύστημα αὐστηρὰ ἐπαγγελματικῶν προδιαγραφῶν, οὔτε μόνο γιατί τὸν ἀποστέγνωσε σταδιακὰ ἀπὸ τὴ φυσικὴ ὁρμή τῆς" εὐγενοῦς ἁμιλλας" γιὰ νά τὸν μετατρέψει σ' ἓνα ἀνεγκέφαλο μηχανισμό παραμορφωτικῶν προσπαθειῶν, σ' ἓνα ἀπάνθρωπο κυνήγι θεμιτῶν ἢ ἀθέμιτων ἐπιδόσεων, σ' ἓναν παρανοϊκὸ συναγωνισμό εὐτελῶν στόχων. Κυρίως γιατί μέ τό πρὸσχημα τῆς μαζικοποίησης κατόρθωσε νά μετατρέψει τίς λαϊκὲς προϋποθέσεις τῆς ἀθλητικῆς σέ ἐπιδιώξεις λαϊκιστικές. Πάνω σέ τέτοια θεμέλια ἄλλωστε ἦταν εὐλόγο νά ἀνθίσσει τό φασιστικὸ ἰδανικὸ τῆς περιόδου τοῦ Μεσοπολέμου, τὰ κατάλοιπα τοῦ ὁποῦ δύσκολα θά μπορούσε νά πεῖ κανεὶς ὅτι ἐγκατέλειψαν ἔκτοτε τοὺς χώρους

τῆς ἀθλήσεως, τὸν ψυχισμό καὶ τὴ νοητικότητα τῶν ἀθλουμένων.

Ἡ δική μας περίοδος, παρόλες τὶς διακηρύξεις της γιὰ τὸ ἀντιθέτο, φαίνεται πὼς εὐνόησε τὴ διάσταση τοῦ σώματος ἀπὸ τὸ πνεῦμα. Τὶς παραμονές μάλιστα τοῦ 21ου αἰῶνα βιώνουμε μᾶλλον μιὰ ὑπέρμετρη ἀντίθεση τοῦ σωματικοῦ ἰδεώδους, χάρις στὴν ὁποία ἐξασφαλίζονται τὰ ἀναγκαῖα ποσοστὰ τῆς βαναυσότητος ποὺ ἀπαιτεῖται μακροπρόθεσμα γιὰ τὴν ἐξοικέλιση τοῦ ἀτόμου μὲ τοὺς ὅρους τῆς πειθήνιας ὑποταγῆς, ἐνῶ παράλληλα ἐλέγχονται οἱ συσσωρευμένες πιέσεις τῶν ἐκτονωτικῶν διαθέσεων καθὼς καὶ τὰ ὅρια τῆς ἀνοχῆς στὴν προΐοῦσα ἐκβαρβάρωση. Ἡ ἀντιαισθητική διδγκωση τοῦ μυϊκοῦ συστήματος ἀκολουθεῖ κανονικὰ τὸ δεσπόμενον ὄραμα τῆς εὐζωίας, τὴν προβαλλόμενη ποικιλλότροπα σωματική κτηνωδία, τὸν καννιβαλισμὸ τῶν γηπέδων. Ἀλλὰ καὶ στὰ "εὐγενέστερα" ἀκόμα ἀθλήματα ὁ ἀπάνθρωπος συναγωνισμὸς δέν ἀφήνει περιθώρια ἀμφιβολιῶν ἀκόμα καὶ στοὺς πρὸ αἰσιόδοξους, ὅτι τὸ ἀνθρώπινο σῶμα συγκαταλέγεται κυριολεκτικὰ πλεον ἀνάμεσα στὰ διάφορα καταναλωτικὰ ἀγαθὰ: πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται, ἐπενδύεται καὶ ἀσφαλίζεται, ἀνταλλάσσεται τόσο σὲ ἐθνικὸ ὅσο καὶ σὲ διεθνικὸ ἐπίπεδο μὲ τὶς εὐλογίες μιᾶς νομιμότητος πλαστῆς. Παράλληλη εἶναι στίς μέρες μας καὶ ἡ πορεία τοῦ πνεύματος μὲ τὴν ἐντατική καλλιέργεια ἐγκεφάλων, τὴν ἀποταμίευση τῆς εὐφυΐας τὶς τράπεζες ποὺ χρηματοδοτοῦν τὴν ἀνακάλυψη νέων καταναλωτικῶν πόρων καὶ νέων καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, τὴν ἀδιαφορία τῆς συγκέννησης μπροστὰ στὰ σώματα τῶν πεινασμένων παιδιῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν νεκρῶν στίς ἐμφύλιες συρράξεις τῆς ὑψηλῆς.

Υπάρχουν βέβαια καὶ οἱ προοπτικές, ἡ αἰσιοδοξία τοῦ μέλλοντος, ἡ ἐνδόμυχη τῆς μή ἀποδοχῆς τῶν τετελεσμένων.

Υπάρχει καί ἡ ρομαντική διάθεση ὅσων ἀκόμα πιστεύουν ὅτι οἱ ἀξίες ἔχουν μίαν ἄλλη διάρκεια στήν Ἑλλάδα, πώς οἱ ἰδέες καί οἱ θεσμοί πού τίς κατοχυρώνουν μποροῦν νά ἀναβαπτίζονται καί νά ἀναζωογονοῦνται. Ἀλλωστε, ἀνεξάρτητα ἀπ' τήν ἀπαισιοδοξία πού μάς ἐνσταλάζει ἡ θλίψη ἀπό τήν περιρέουσα ἀτμόσφαιρα τῶν καιρῶν, τό πνεῦμα θά ξαναβρεῖ τό δρόμο τῆς ἀρμονικῆς του σύζευξης μέ τό σῶμα, ὅπως θά βρεῖ καί τό σῶμα τό δρόμο τῶν νέων προσανατολισμῶν, πέρα ἀπό τά ἀναβολικά καί τή διαφήμιση, πέρα ἀπό τόν εὐτελισμό τοῦ χρηματισμοῦ. Τό δρόμο τῆς ἐνανθρώπισης καί τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ πού μάς ὑπόσχεται ἡ αὐγή τοῦ 21ου αἰῶνα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΛΗΒΟΡΡΙΑΣ

Η Ολυμπιακή ιδέα:

Πρόχειρες σκέψεις γύρω απ'το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία πως οι πραγματικά μεγάλες ιδέες, οι εξαιρετικές συλλήψεις της διάνοιας, από τη στιγμή που θα γεννηθούν γίνονται κτήματα του συνόλου, για να εγγραφούν ανεξίτηλα στη συνέχεια σ'ένα κοινό απόθεμα συνειδησιακής εμπειρίας, και να κερδίσουν εν τέλει την εγκυρότητα της οικουμενικής παραδοχής. Ετσι και η Ιδέα του Ολυμπισμού, ανήκει πλέον στα περιουσιακά στοιχεία της ανθρωπότητας όχι μόνο για την εξισωτική της δύναμη και την ανυψωτική ορμή της, ούτε μόνο για το ενοποιητικό της πνεύμα και το αντιπολεμικό της περιεχόμενο, αλλά κυρίως γιατί απελευθέρωσε τα δικαιώματα των σωματικών αξιών από το πλέγμα της υποτίμησης, δοξάζοντας παράλληλα τις αρετές του ατόμου ως προϋποθέσεις της κοινωνικής συνοχής μέσα στην γοητευτική πολυμορφία του κοινωνικού γίγνεσθαι.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Ιδέα του Ολυμπισμού πηγάζει από βαθύτερες ανάγκες της ζωής, όπου στο νόημα της άσκησης ενυφαίνεται το αίτημα της ελευθερίας, στο αίτημα της πνευματικής εγρήγορσης η προϋπόθεση μιας ετοιμότητας σωματικής, στο όραμα της συλλογικής προσπάθειας ο όρος του προσωπικού μόχθου και η χαρά της έντιμης άμιλλας. Αλλά και η ευλογημένη χαρά του παιχνιδιού ως αντιστάθμισμα στις έγνοιες του καθημερινού μόχθου και τον αγώνα της επιβίωσης. Ολα αυτά δεν έχουν βέβαια καμιά απολύτως σχέση με τον επαγγελματισμό του στυγνού συναγωνισμού και την εμπορευματοποίηση των επιδόσεων, με τα σύγχρονα μεγέθη της τεχνολογικής παρέμβασης και την βιομηχανοποίηση των πάντων, με την απατηλή αίγλη των τηλεοπτικών θορύβων και την παραπλανητική φύση του διαφημισμού. Ούτε με την προκλητική υστερία των μαζικών εκδηλώσεων και την εξαργύρωση των ιδανικών στις τράπεζες των χρηματιστών και των τοκογλύφων.

Οι μεγάλες ιδέες χρειάζονται περιοδικά την τόνωση των νέων προσανατολισμών και την κάθαρση των αναβαπτίσεων: την επιστροφή στους τόπους που τις γέννησαν, όπου ακόμα μπορεί να επιβιώνει η συναισθηση των μέτρων, της ταπεινοσύνης και της ανθρωπιάς.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΛΗΒΟΡΡΙΑΣ

Περιοδικό "ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ",

7/20/96

μελετημένο

Προσεγγίσεις

Όλυμπιακό πνεῦμα καὶ νεοελληνική πραγματικότητα

Χωρίς νά ἔχω ἐξαντλήσει τήν τρέχουσα βιβλιογραφία, ἀλλὰ καί χωρίς νά ἔχω ἐξαντληθεῖ ἀπό τό ἀγχος τῆς στατιστικῆς τεκμηρίωσης, θά τολμοῦσα νά ὑποστηρίξω ὅτι τό ἰδεῶδες τῆς ἀθλήσης ἀφησε ἀνέγγιχτο τό «πνεῦμα» τοῦ ἐντοπισμένου στό «σῶμα» νεοελληνικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἀπ' αὐτή καί μόνο τήν ἀποψη τό βιβλίο τῆς Ἑλσας Σπαθάρη, προστιθέμενο στίς ὅσες ἐλάχιστες ἀνάλογες ἐργασίες εἶδαν ὡς τώρα στάν τόπο μας τό φῶς, θά ἦταν ἔτσι κι ἄλλιῶς καλοδεχούμενο.

Τά ἐρεθίσματα πού προκαλεῖ ὥστόσο ἡ μελέτη του στήν εὐαισθησία τῆς νόησης ξεπερνοῦν κατά πολύ τίς ὅποιες γνωσιολογικές ἀνάγκες, στοχεύοντας πῆ δυναμική συμμετοχή τοῦ ἐπαρκούς ἀναγνώστη ἢ μᾶλλον τήν ἀναγωγή του ἀπό τό ἐπίπεδο τῆς παθητικῆς πρόσληψης κάποιων πληροφοριῶν καί τῆς μηχανικῆς ἀποτύπωσης εἰκό-νων σέ ὑψηλότερα ἐπίπεδα συνειδητοποίησης καί κριτικῆς θεώρησης τῶν σχετικῶν προβλημάτων.

Ἄσπογη ἐπιστημονικά καί ἐκδοτικά θεαματική, ἡ σύσταση τοῦ τόμου προσφέρει κατ' ἀρχήν μιᾶ συνολική ἐποπτεία τοῦ φαινομένου τῆς ἀθλήσης καί τῶν δυνάμεων πού τό πυροδοτοῦν στήν ἐξελικτική διάσταση τῆς διαχρονικῆς του ἀνάπτυξης. Παρ' ὅλες, ὅμως, τίς προσπάθειες νά γίνουν αἰσθητά τά νήματα τῆς συνέχειας, νά προβληθοῦν δηλαδή οἱ κόμβοι τῆς ἐσωτερικῆς συνοχῆς, δέν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία ὅτι στήν τελική ἐντύπωση βαραίνει ἀποφασιστικά ἡ ἐλληνική ἀρχαιότητα, ὄχι μόνο

Ἀναδημοσιεύεται ἀπό τήν ἐφημερίδα *Τό Βήμα*, 7 Ἰουνίου 1992. Ἐκεῖ προτάσσεται τό ἀκόλουθο σημείωμα τοῦ συγγραφέα. «Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ ἐγγράφη γιά νά προλογίσει τό βιβλίο τῆς Ἑλσας Σπαθάρη *Τό Όλυμπιακό Πνεῦμα*, ἐκδόσεις "Ἀδάμ", 1992. Μέ πολύ κόπο καί μέ ἀρκετή αὐτολογοκρισία. Ἐπειδὴ ὥστόσο ἀπαλείφθηκε τελικά, ἴσως γιὰ τό πνεῦμα του δέν συμφωνοῦσε μέ τό προλογικά σημειῶματα τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσε-ως κ. Τζαννῆ Τζαννετάκη καί τοῦ προέδρου τῆς Διεθνοῦς Όλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς κ. Χουάν Ἀντόνιο Σάμαρανκ, καλό θά ἦταν νά κριθεῖ ὡς πρὸς τήν ἀνορθοδοξία του καί ἀπό τοὺς ἀναγνώστες τοῦ *Βήματος*. Ἡ σύνταξη τοῦ κειμένου ἀπαιτοῦσε ἄλλωστε κάποια σεβαστά ποσο-στά πνευματικῆς καί ψυχικῆς ἀνάλωσης, χαμένου δηλαδή καί ἀπλήρωτου χρόνου».

Ἄγγελος Δεληβορριάς

μέ τόν ἀριθμό καί τή σημασία τῶν σελίδων πού τῆς ἀφιερώνονται, ἀλλά καί μέ τήν αἰσθητική ὑπεροχή τοῦ ὕλικου πού τήν εἰκονογραφεῖ. Θά ἀποφύγω ἐν τούτοις τόν πειρασμό νά ἀναφερθῶ στὸν ἐσωτερικὸ λόγο τῶν ποσοτικῶν καί τῶν ποιοτικῶν σχέσεων, καθὼς καί στὸν καταλυτικὸ ρόλο τῆς κοινωνιολογικῆς παραμέτρου πάνω στὶς ἐκάστοτε μεταστοιχειώσεις τῶν δεδομένων τους· γιατί ἀκόμη καί ὅσοι δὲν διαθέτουν παρὰ τὰ ἐφόδια κάποιων ἀπλῶν μόνο μαθημάτων τῆς Ἱστορίας, ἀκόμη καί ἐκεῖνοι πού εἶναι ἄμοιροι τῶν μεθόδων τῆς ἀνάλυσης, πρέπει νά γνωρίζουν ὅτι ὁ σημερινὸς ἀθλητισμὸς, ἀποξενωμένος ὀριστικά ἀπὸ τίς θεμελιακές συνιστώσες τῆς Παιδείας καί τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, ἔχει τόση σχέση μέ τὸν ἀθλητισμὸ τῆς ἀρχαιότητος ὅση ὁ φάντης μέ τὸ ρετσινόλαδο.

Σὲ ἓναν τόπο ὅπου ἡ περίσσεια τῶν καθημερινῶν περίπου ἀναφορῶν στὰ κλέη τοῦ παρελθόντος ἀγγίζει τὰ ὅρια τοῦ κορεσμοῦ, ἡ ἀναμετάδοση τῶν μηνυμάτων πού ἐκπέμπει ἡ ἀρχαιότητα, στὶς συχνότητες ὅμως τῶν βιωμάτων τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, γίνεται αὐτόματα. Ἡ διεργασία αὐτὴ στὴ συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει νά ἐκπληρώσει ἑμμεσα καί τίς προθέσεις τῆς συγγραφῆς, ἡ ὁποία, χωρὶς νά τὸ διατυπώνει ρητά, χωρὶς νά τὸ διατυμπανίζει, ἀφήνει νά διαφανεῖ ἀβίαστα μέσα ἀπὸ τὴ δομὴ καί τὴ ροὴ τοῦ κειμένου τῆς ἡ συνεχῆς, καταλυτικὴ ἀντιπαράθεση τοῦ σήμερα μέ τὸ χθές τῆς ἀθλητικῆς ιδέας. Ἄν δὲν μέ ξεγελᾷ μάλιστα ἡ κρίση μου, θά ἔλεγα ὅτι ἐπιχειρεῖ κάτι ἀκόμη πιὸ σημαντικό: τὴν καταγραφή τοῦ ιδεολογικοῦ κλίματος πού ἐμψύχωνε ὁμόφωνα τίς ἐθνικὲς ἐξάρσεις, ὅσο ἀκόμη παίζονταν οἱ προοπτικὲς γιὰ τὴν παλινόστηση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1996. Πρὶν ἀπὸ τὴ θριαμβευτικὴ ἐπιλογὴ τῆς Ἀτλάντα, πού μέ ἀποστομωτικὸ πραγματικὰ τρόπο ἀπέδειξε τὸ τί ἀντιπροσωπεύουν οἱ παρακαταθήκες τῆς ἀρχαιότητος γιὰ τὰ τρέχοντα διεθνή μέτρα τῆς ἀθλητικῆς «κουλτούρας»· πρὶν ἀπὸ τὴν καταβαράθρωση τῆς ἐλληνικῆς ὑποψηφιότητος καί τὴν περιφανὴ ἐπικράτηση τῶν «ἀξιών» τῆς Κόκα-Κόλα. Πρόκειται γιὰ μιά ἑμμεση βέβαια καταγραφή, πολὺτιμη σὲ ὅσους ἀποτολμήσουν ποτέ νά ἀξιολογήσουν τὰ παρεπόμενα, νά ἀποτιμήσουν δηλαδὴ τίς ἐξωφρενικὲς ἐπενδύσεις πού ἀπορροφᾷ ὁ νεοελληνικὸς ἀθλητισμὸς ὡς πρὸς τὰ καθόλου ἀμελητέα ποσοστά τῆς συμβολῆς του στὴ διαμόρφωση τοῦ νεοελληνικοῦ ἤθους.

Τὸ βιβλίο τῆς Ἑλσης Σπαθάρη ἐμπεριέχει ὅση φαῖα οὐσία, ὅσο γνωστικὸ καί νοητικὸ μόχθο ἀπαίτησε ἡ θεωρητικὴ στήριξη τῶν ἐλληνικῶν θέσεων γιὰ νά προβληθεῖ καί διεθνῶς ἡ δικαιωματικὴ περίπου διεκδίκηση τῆς Χρυσῆς Ὀλυμπιάδας. Στὴν ἐνδεικτικὴ διαδοχὴ τῶν ἐπιμέρους κεφαλαίων διαγράφεται ἡ ἀρθρωση τῆς λογικῆς πάνω στὴν ὁποία ἀναπτύσσεται ἡ ὅλη διεκδικητικὴ ἐπιχειρηματολογία: ἐδῶ γεννήθηκε ὁ ἀθλητισμὸς, ἐδῶ ὁργανώθηκαν ἤδη κατὰ τὴν προϊστορικὴ περίοδο οἱ πρῶτες ἀγωνιστικὲς ἐκδηλώσεις, ἐδῶ ἀποκρυστάλλωσαν τὴν κανονικὴ τους μορφή οἱ Ὀλυμπιακοὶ καί οἱ ἄλλοι πανελλήνιοι ἀγῶνες στὴ διαδρομὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἐδῶ ἀναγεννήθηκε κατὰ τὴ σύγχρονη ἐποχὴ τὸ Ὀλυμπιακὸ Ἰδεώδες μέ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ 1896, ἐδῶ θά ἔπρεπε συνεπῶς νά ἐορταστεῖ καί τὸ πανηγυρικὸ τους ἰωβηλαῖο. Σύμφωνα μέ τὴν ἐλληνικὴ πρόταση, ἡ ἀναβάπτιση τῆς ἰδέας τοῦ Ὀλυμπισμοῦ στὸν τόπο πού τὴν γέννησε θά ἦταν εὐεργετικὴ γιὰ τὸ μέλλον ἐνὸς θεσμοῦ, ἡ ἐπιβίωση τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἄμεσα ἀπὸ τὴν ἐπανεύρεση τῶν χαμένων μέτρων τῆς ἀνθρωπιδας του. Γι' αὐτὸ προτείνεται ἄλλωστε καί ὁ ἐμβολιασμὸς του μέ κάποιες μετρημένες δόσεις «πνευματικοκαλλιτεχνικῶν» ἀντισωμάτων, ἐπιβεβλημένες ἀπὸ τὸ πασίγνωστο ἐκεῖνο «νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ» καί τὴν τραβηγμένη ἀπὸ τὰ μαλλιά ἀποψη ὅτι τὸ ἀρχαῖο ἐλληνικὸ πνεῦμα καί ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ τέχνη ὀφείλουν πολλὰ στὰ στάδια καί στὶς παλαιστρες. Στὴν ὕφανση τῆς

Όλυμπακό πνεῦμα

συλλογιστικής ἐμπλέκονται ἀναπόφευκτα καί τῃ δημιουργικά κεντρίσματα πού προσέφερε κατὰ τὰ νεότερα χρόνια ὁ ἀθλητισμός στή νόηση καί τήν εὐαισθησία. Παρά τίς φιλότιμες ὁμως προσπάθειες νά ἀνασυρθοῦν ἀπό τή λήθη τὰ σχετικά παραδείγματα πρὸς ἐνίσχυση τῆς ἐπιχειρηματολογίας, ὁ χρόνος, ὁ πιό ἀδυσώπητος κριτής τῶν ἀξιών, δέν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία πὼς στάθηκε πραγματικά ἀνελέητος γιὰ ὅλα περίπου τὰ προϊόντα τῶν ἀθλητικῶν ἐμπνεύσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ, καθὼς καί γιὰ τὰ ὑποπρόϊοντα τῶν νεοελληνικῶν ἐκδόχων τους.

Στό σπῖτι τοῦ κρεμασμένου δέν μιᾶνε γιὰ τὸ σχοινί. Στὴ χώρα ὅπου μαραίνονται οἱ βιβλιοθήκες καί ψυχορραγοῦν τὰ ἐρευνητικά κέντρα, ὅπου πυρπολοῦνται τὰ διδακτήρια καί γελοιοποιοῦνται οἱ σκεπτόμενες συνειδήσεις, ὅπου οἱ διανοούμενοι καί οἱ ποιητές, οἱ ἄνθρωποι τῆς τέχνης καί τῆς ἐπιστήμης, οἱ παρίες τῶν γραμμάτων, δέν ἐκλιπαροῦν τὴν ἐπιβίωση ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς δημιουργικῆς ἐκφράσης. ἄς ἀφήσουμε τὰ περὶ ἰσοπμίας τοῦ πνεύματος μέ τὸ σῶμα καί ἄς πᾶσουμε νά κομπάζουμε ἀνερυθρίαστα γιὰ τὴν ἐνότητά τους. Στὴ χώρα ὅπου ἡ ἐμπορία τοῦ σώματος εἶναι ἡ πιό παραγωγικὴ ἐπένδυση, ὅπου οἱ βαρόνοι τῶν γηπέδων προβάλλουν μέ τὰ φωτοστέφανα τῆς δημοσιότητας καί τῆς καθεστηκυίας κοινωνικῆς ἀποδοχῆς, ὅπου οἱ παρὰ φύσιν συνδυασμοί καί οἱ τερατογενεῖς προσμεῖξεις συστεγάζουν τὸν ἀθλητισμὸ τῶν συνδικάτων τῆς παραοικονομίας καί τὸν πολιτισμὸ τῆς πενίας κάτω ἀπὸ τίς προστατευτικὲς φτεροῦγες τῆς ἴδιας κρατικῆς φροντίδας, ἄς προασπίσουμε τουλάχιστον τὴν ἱερότητα πού ἀπέμεινε στὶς πνευματικὲς μας ἀξίες.

Τώρα πού μαζί μέ τοὺς ἀποήχους ἀπὸ τίς φανφάρες ἔαβησαν καί ὅσες ἐλπίδες εἶχαν ἐπενδυθεῖ στὴ διεκδίκηση τῆς Χρυσῆς Ὀλυμπιάδας, μπορεῖ πλέον νά ἀποτιμηθεῖ νηφάλια ἡ κωμικοτραγικὴ διάσταση τῆς νεοελληνικῆς πραγματικότητας ὡς πρὸς τὸ «Σῶμα καί τὸ Πνεῦμα» τῶν ἰδανικῶν της. Μποροῦν νά διερευνηθοῦν σέ βάθος ὅλα τὰ ἡχηρὰ παρόμοια τῶν ἀνερμάτιστων ἰδεολογημάτων ἢ μάλλον οἱ ἐρμαιοσμένες πάνω στό πνεῦμα καί τὸ σῶμα μας σιβάδες τῆς ὑποανάπτυξης, ἡ ἀναπαράγόμενη μέ ἀπόλυτη συνέπεια ἀθλιότητα, ἡ ὑφέρπουσα κάτω ἀπὸ τὰ ἐνδύματα τῶν εὐρωπαϊκῶν μεταμφιέσεων μέ τίς εὐλογίες τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τοῦ ἐρημου αὐτοῦ τόπου. Ὅπως φάνηκε ἄλλωστε καί ἀπὸ τίς φιέστες τῶν πρόσφατων Μεσογειακῶν Ἀγώνων, εἶναι πραγματικά ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι πού δέν δονοῦνται ἀπὸ ρίγη συγκινήσεων μπροστὰ στὶς παραμορφωτικὲς νεκροφάνειες τοῦ παρελθόντος πάνω στὶς προκρούστειες κλίνες τῆς σημερινῆς σκοπιμότητας: οἱ ἀριστεροί — καί ὄχι ὅλοι, ὀρισμένοι ἀνένταχτοι καί περιθωριακοί, οἱ λεγόμενοι κουλτουριάρηδες καί οἱ διαβιοῦντες στὰ πρόθυρα τῆς παράνοιας ἐξωτικοὶ Νεοέλληνες τῆς πνευματικῆς μειοψηφίας. Σὲ αὐτοὺς ἀπευθύνεται ἐξἄλλου καί τὸ βιβλίο τῆς Ἑλσης Σπαθάρη, ὄχι βέβαια ὡς ἀπόνθισμα πληροφοριῶν γιὰ τὸ χθές τῶν ἐλληνικῶν ἐπιδόσεων, ἀλλὰ ὡς σπινθήρας προβληματισμοῦ γιὰ τὸ σήμερα ἢ μάλλον γιὰ τὸ αὔριο τῶν ἐλληνικῶν προοπτικῶν.

Ἄγγελος Δεληβορριάς